

LACO DÉCZI

ŽIVOTNÍ ROZHOVOR

TOMÁŠ POLÁČEK

TOTÁLNĚ
VYTROUBENÝ
MOZEK

Laco Déczi

Totálně vytroubený mozek

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.bizbooks.cz
www.albatrosmedia.cz

Bizbooks®

Tomáš Poláček

Laco Déczi – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2017

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA a.s.**

LACO DÉCZI

ŽIVOTNÍ ROZHOVOR

TOTÁLNĚ VYTROUBENÝ MOZEK

TOMÁŠ POLÁČEK

Laco Deczi

Totálně vytroubený mozek

Tomáš Poláček

Odpovědná redaktorka: Hana Hozová

Jazyková korektura: Martina Weberová

Obálka, layout a sazba: Petr Hořejší

Foto na přední obálce: Tomáš Jungvirth (www.tomasjungvirt.com)

V knize byly použity fotografie z archivu Laca Décziho, Michaely Krýslové a Muzea a archivu populární hudby (PopMuseum)

Autoři dalších fotografií: Milan Chrdle, Vojtěch Duchek, Marek Kučera a Tomáš Poláček

Technický redaktor: Jiří Matoušek

Objednávky knih:

www.albatrosmedia.cz

eshop@albatrosmedia.cz

bezplatná linka 800 555 513

ISBN tištěné verze 978-80-265-0697-3

ISBN e-knihy 978-80-265-0717-8 (1. zveřejnění, 2017)

Cena uvedená výrobcem představuje nezávaznou doporučenou spotřebitelskou cenu.

Informace o knihách z nakladatelství BizBooks:

www.bizbooks.cz

www.facebook.com/NakladatelstviBizBooks

www.twitter.com/BizBooks_knihy

Vydalo nakladatelství BizBooks v Brně roku 2017 ve společnosti Albatros Media a. s. se sídlem Na Pankráci 30, Praha 4. Číslo publikace 31 470.

© Albatros Media a. s., 2017. Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být kopírována a rozmnožována za účelem rozšiřování v jakékoli formě či jakýmkoli způsobem bez písemného souhlasu vydavatele.

1. vydání

ALBATROS MEDIA a.s.

*Autor tohoto rozhovoru děkuje
Bartoloměji Poláčkovi za vzornou spolupráci,
Štěpánu Kříštovi za skvělý nápad
a Janě Štruncové za letenky do Spojených států amerických.*

OBSAH

DEN PRVNÍ	12
DEN DRUHÝ	28
DEN TŘETÍ	50
DEN ČTVRTÝ	70
DEN PÁTÝ	96
DEN ŠESTÝ	128
DEN SEDMÝ	160
DEN OSMÝ	186

PROLOG

Vlak z newyorského nádraží Grand Central jede do města New Haven přesně dvě hodiny; pořád na sever.

Je poloprázdný, a tak se můj čtyřletý syn Bartoloměj natáhl na volnou sedačku a spí.

Já usnout nemůžu.

Nepřítomně sleduju bílé jachty ve vlnách oceánu, a přemýšlím, co mě za ty dvě hodiny čeká.

Jistě, čeká mě Laco Déczi. Fantastický jazzový trumpetista, ale zároveň – aspoň se to o něm říká – celoživotní šílenec, neřízená střela, chlap, který má ve svých osmdesáti letech děsivou energii čtyřicátníka.

Příštích osm dní chci mluvit o jeho životě, ale když jsem Laco-vým synům vyprávěl, jak si ten rozhovor představuju, smáli se, že až brečeli: „Ty s ním chceš mluvit vždycky dvě hodiny dopoledne a dvě hodiny večer? Začít dětstvím a skončit současností? Na to zapomeň, ty o ničem nerozhodneš, Laco ovládne čas i prostor... Brzo ráno vstane, poprvé si trochu zatroubí, pak vyleze na verandu, začne něco vyprávět, u toho se postupně rozběsí a mluvit bude klidně šest hodin v kuse – pohrne to před sebou a ty budeš vděčnej za ty pětiminutovky, ve kterých utrubuje, protože jinak ho skoro nebude možný vypnout.“

Tak nevím.

Nechci slyšet jen tisíc veselých historek, zajímají mě i potíže, starosti, smutky...

„Tak to ti,“ shodli se před pár dny synové Vaico s Pištou, „přejeme hodně štěstí!“

Vlak brzdí na konečné, jsme v New Havenu.

Přehazuju si Bartoloměje přes rameno, projdeme nádražní budovou, a už jsme na hlavní ulici.

Rozhlížím se.

Vyzvednout by nás měla Lacova manželka Moon, ale neznám ji. Nevím, jak vypadá.

...

Nevím sice, jak Moon vypadá, ale když jsem Laca naposledy potkal v Praze, trochu o ní vyprávěl – a to takovým stylem, že mi to nemohlo neutkvět v paměti:

„Ona jezdí traktůrkem, víš?“ spustil tehdy. „Vlastně doma dělá všecko, je taková velká, silná, krásnou figuru má; je o čtyřicet let mladší a dost dominantní, umí se skvěle prát, takže když mi řekne, že jsem čurák, tak jen odpovím, jak to víš?, abych měl pokoj a nedostal přes držku. Musím ji poslouchat, protože ona se o mě postará; už počítá s tím, že se začnu brzo posrávat, doma má připravený pleny...“

Druhá historka, v níž hraje Moon důležitou roli, mi pomotala hlavu ještě víc: „Máme souseda, kterej se jmenuje John; automechanik na penzi a frajer,“ vysvětloval Laco. „Tuhle jsem – ani nevím proč – koupil v zahrádkářství stromek, a když jsem pro něj kopal díru, John mě sleduje a říká: Víš ty, jak to dopadne? Až za pět let natáhneš brka, tvoji ženu začne chodit píchat obrovskéj černocho, kterej bude mít mezi nohama ebenovou tyč, a když v noci úplně vyšťavenej vyrazí směrem k domovu, zakopne o tenhle stromek, zařve, kterej idiot to sem dal?!, vytrhne ho, odhodí a půjde dál – to je stromková budoucnost. Pak John odešel a já ten stromek začal nenávidět. Pořád živě vidím, jak ho černocho trhá...“

Taky si tu scénu chvíli představuju, nejspíš se dost hloupě usmívám, a najednou slyším: „Honem, kluci, do auta, tady se nemůže stát!“

Takže tohle je Moon.

Vysoká a štíhlá černovláska, sportovní typ. Ani trochu nevypadá na to, že jí bude brzy padesát a v Ústí nad Labem má vnučku. „Tak jedem,“ startuje. „My bydlíme v East Havenu, jsme tam za čtvrt hodiny.“

•••

Moon se samozřejmě nejmenuje Moon, tuhle přezdívku vymyslel až Laco – prý má zadek „nádherně kulatej, jako měsíček“.

Laco dává přezdívky všem. Jeho nejstarší syn Ladislav je Vaico, protože „pochází z vajec“, prostřední Štěpán je Pišta a nejmladší Peter se mu tady v Americe narodil se ženou tchajwanského původu, takže je, jak jinak, Džingischán. (A Džingiho matka je zase buď Čankajšek, to když o ní Laco mluví v dobrém, nebo jednoduše Číňanka, když na ni nadává. Mnohem častěji je Číňankou...)

„Jak ti teda mám říkat?“ ptám se Moon a ona, že klidně takhle, „Moon“, ale jinak se jmenuje Catherine: „Hlavně mi, prosím tě, neříkej Kateřino nebo Katko, dík.“

Přeruším ji: „Počkej, ty seš opravdu Catherine?“

A v tu chvíli pochopím, že nejedu jen za upovídaným Lacem, ale že vedle sebe budu mít tady v Connecticutu vypravěče dva.

„Maminka už měla syna Honzu, mýho bráchu, a chtěla k němu i Káču, abychom byli Honza a Káča, že jo. Jenže můj dědeček se zhrozil – panebože, přece jí nedáš jméno Kateřina?! Vždyť to je samá ruská carevna, jedna větší kurva než druhá, nedělej to!

Maminka trvala na svém, ale děda jezdil kamionem a zrovna byl někde v Itálii, kde si všiml jména Catherine, a asi proto řekl: Jestli to opravdu musí bejt, tak aspoň, prosím tě, takhle.

Když jsem se roku 1969 narodila, nechtěli to jméno uznat, takže můj dvoumetrověj ranař táta zašel na matriku, kde mu podali knihu se jmény, která se dají použít, ačkoli nejsou v kalendáři.

On ji otevřel, Catherine nenašel, ale rozčílil se: Když se u nás kdejaká kráva může jmenovat Pětiletka, tak moje dcera bude Catherine! Načež chytil úředníka pod krkem: Teď mi to podepíšeš, nebo ti z toho tady udělám kůlničku na dříví – a díky tomu mám v rodném listu opravdu jméno Catherine.“

•••

Vjíždíme do East Havenu, a pěkné to tu mají, spíš než ve městě si už připadáme jako na vesnici. Úplný klid, les, za lesem určitě i moře.

„Co mám vlastně očekávat?“ zeptám se ještě narychlo.

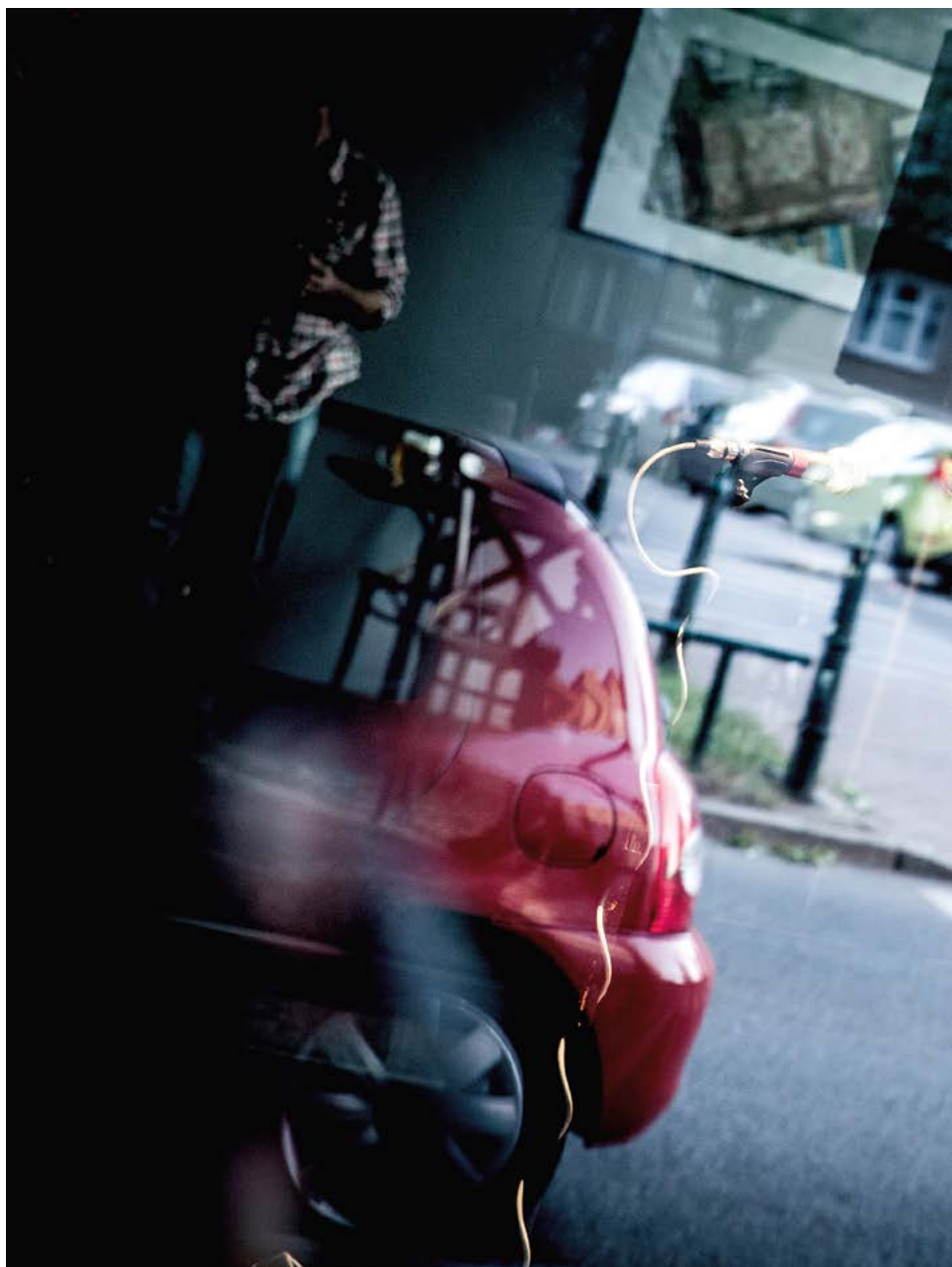
Moon se rozesměje: „Úplně cokoli. S Lacem jsme spolu od května 2005, ale zatím jsem nezjistila, čím se dopuje – každopádně energie je plnej pořád, nebudeš stíhat. Hlavou se mu honí tolik myšlenek a plánů, že často říkám, prosím tě, ty myslíš, že seš nesmrtelnej, nebo co? Neustále musím bejt jak na drátkách, protože mi dává sto padesát rozkazů najednou a já si pak už nepamatuju, co všechno vlastně musím; sám skoro neodpočívá, a tím pádem nevnímá, že si potřebuju odpočinout já, navíc za sebou věčně zanechává příšernej zmatek a bordel, úplně mě strhá... Teď vypadám, že si stěžuju, a to jsi ještě neviděl, jak se spolu hádáme; v první chvíli budeš chtít zdrhnout na letadlo domů. Ale vydrž – my se nehádáme proto, že bychom se nesnášeli, naopak, strašně ho miluju a on mě taky, to vím. Jenomže když chceš žít s Lacem, naučíš se využívat cukr a bič, všechno si musíš vyřvat a vynadávat. Většinou je to stejně málo platný, ale já si aspoň ulevím a on se neurazí, což dokáže málokterej chlap; můžu mu říct sebehorší nadávku a Laco to chápe. Ví, že bych mu snesla modrý z nebe, ale občas potřebuju explodovat – za dvě minuty nic nevím, je mi dobře a on je taky v pohodě. Když to někdy opravdu přeženu, tak se omlouvám, Laco, to jsem nechtěla, a on se vždycky směje: Já vím, ty krávo jedna blbá... Neboli navzdory všemu, co asi zažiješ, je to můj poklad a zlatíčko.“

•••

Parkujeme před hezkým domem ze dřeva – není tu žádný plot, hned jsme na zahradě.

Vidím hustý bambusový háj, záhon se zeleninou, uprostřed pozemku veliké ohniště, ale jinak hlavně trávu. Spoustu trávy, po které pobíhají šedivé veverky a o něco menší proužkovaní čipmanci.

Na verandě stojí Laco Déczi – na sobě jen černé trenýrky, v levé ruce meloun, v pravé trumpetu. Zelenou slupku odhodí do trávy, mně řekne „já už nepiju, ale v lednici máš nejlepší slivovici na světě“ a pak se zadívá na svoji zákonitou manželku: „Odkud já tě znám? Jo, z toho bordelu, jaks tam tuhle byla – pamatuješ?“

DEN PRVNÍ

DÁM TI PĚSTÍ, A MÁŠ DOTROUBÍNO! • MY TADY ZDECHNEME,
A VY BUDETE ŽÍT, SVINĚ? • PRDLO MU V BEDNĚ A JÁ SE BOJÍM,
ŽE BYCH HO ZABIL • DEPRESE, JAKO BYS ŽRAL KOKAIN
• NAKOUPÍME ZBOŽÍ, VELVYCHCANČE • DOKONALOST,
AŽ JE TO ÚPLNĚ V PRDELI • TOHLE JE PRAVEJ JAZZ!

Moon je trochu nervózní, protože nás musí nechat samotné – stejně jako každý jiný den vyráží ve čtyři hodiny odpoledne za skoro devadesátiletou nemohoucí stařenkou, o kterou bude pečovat až do rána. „Přes den se musím starat o domácnost a o Laca,“ utrousí, „a v noci se nevyspím, protože je babka každých dvacet minut vzhůru.“

Přesně o vteřinu později pochopím, na jaké scény mě chystala v autě: „Laco,“ zvedne totiž hlas, „jestli otevřeš okno, až zas začne soused Joseph čudit ty svý smrady, tak už ti dám normálně pěstí, a máš dotroubíno!“

Laco nejdřív mrkne na mě, „holčička dnes vstala hore prdelí, všecko je špatně“, a pak se otočí na Moon: „Víš co? Udělej luk a vyliž si...“

„Ne,“ utíná manželka jeho myšlenku, „počkám, až to uděláš ty!“

Laco se nadšeně usměje a oslím můstkem se přenese ke zpěvačce Evě Olmerové.

„Znáš Olmerovou?“ ujistí se, a když kývnu, spustí: „Jednou jsme s ní točili nějaký film s lodičkama na Vltavě, Bonaventura to režíroval, Eva něco zpívala, samozřejmě přiožralá, Bonaventura jí říkal, musíš jít takhle, Evinko, támhle se otočíš, zazpíváš a zase se vrátíš, ona to pletla, takže jí namalovali křídou značky, ale ona to kazila

furt, až se nakonec nasrala a řekla: Hele, Bóňo, já ti taky něco poradím: Jdi domů, udělej luk a vykuř si čuráka – a pak se sebrala a šla pryč; s Evou byla sranda, tu jsem měl rád...“

Zasměju se, ale Laco ještě neskončil. „Ona asi dva roky chodila s Vencou Fukou, což byl filharmonik, nejlepší klasicej basista v zemi, pak se ale rozešli a Venca si našel ženu, měl s ní dítě. Jednou šla tahle rodinka s kočářem po Karlově mostě a proti nim se najednou vynoří Eva Olmerová. Venca si řekl, ježíš, to bude průser, začal študovat mraky, Eva ho nechala projít kolem sebe a ještě asi deset metrů, načež zařvala: Fuko! Prcat, to jo – ale zdravit, to ne?!“

Laco se rozchechtá, Moon obrátí oči v sloup, odjíždí za babkou a on jí k odchodu zatroubí, čímž vzbudí mého zcela nepřipraveného syna. „Hele, slyšel trumpetu a hned se začal smát!“ hlásí nadšeně, ale když se přijdu podívat, syn už raději zase dříme. „Zejtra mu koupíme nějaký zboží,“ slibuje Laco, „a rozhodně ho naučíme plavat!“

Laco, kolikrát v životě ses narodil?

Počkej... Asi čtyřikrát. Nejdřív roku 1938 v Bernolákově, ale potom jsem byl jednou hodně nemocnej a dvakrát jsem se jenom zvláštní náhodou vyhnul letecké havárii.

Kdy to bylo?

Ty letadla? Poprvé roku 1973 – Karel Vágner měl tehdy kapelu, se kterou doprovázel Evu Pilarovou, a jednou říká mně a saxofonistovi Petru Královi, „přidejte se k nám, kluci, Pilarka má jet brzo na Kubu, uděláte si výlet“, a tak jsme začali hrát s Pilarkou, ale vydrželo to jenom dva týdny, protože pak se Petr Král ožral jako hovado, a když Pilarka na konci jednoho koncertu dostávala kytky, přišel k mikrofonu a začal do něj blekotat: „Lidi, proč jí ty kytky dáváte, vždyť umí hovno!“

V tu dobu už jsme měli letenky na Kubu v kapse, ale Pilarka celkem logicky řekla, že je třeba sehnat jiného saxofonistu, „tenhle

by tam zase udělal průser“, a já – protože jsme byli s Petrem velký kámoši – jsem se rozhodl, že když nejede on, tak já taky ne.

Pilarka odehrála turné na Kubě, potom tam ještě na pár dnů zůstala, ale její kapela se vracela hned zpátky; letadlo v Praze spadlo, rozlomilo se a celá ta kapela uhořela, včetně třeba velkého kamaráda Jirky Lahody, kterej nám jako dárek z Kuby vezl basu rumu...

Přežil jenom basista Petr Marcol, ten tehdy nějak šťastně vypadl a byl vlastně docela v pohodě, jen vzadu na saku měl vypálenou díru, ale jak byl v šoku, vydal se z letiště pěšky ku Praze – až cestou ho nabrala sanitka. Mimochodem bylo to ruský letadlo, říkalo se, že ho pilotovali ožralí Rusové, ale nikdy mu nikdo nic nezaplátil, i když tam Marcolovi samozřejmě uhořela aparatura i basa...

Pak jsme se potkali na pohřbu v pražských pekárnách, a když jsme viděli, jak zajížděj rakve, řekli jsme si: „Tam už chyběj jenom naše jména.“

A ta druhá havárie?

To bylo zhruba o tři roky později. Já tehdy s malým Vaicem často lítal z Prahy do Bratislavy, na českých aerolinkách jsme všesky znali, mohli jsme přijít klidně nablind a letenku koupit na letišti, žádný sraní, ale jednou bylo letadlo tak strašně obsazené, že pro nás nezbyla ani pohotovostní sedadla. No nic – museli jsme sehnat auto, a když jsme konečně přijeli do Bratislavy, fotr mi říká: „Představ si, že teď tady ve Zlatých píscích spadlo letadlo, všichni zahynuli...“ Letoun se zaryl do vody, jenom ocas trčel.

A kromě Vaica jsem často lítal i s Evženem Jegorovem, znáš ho?

Herec, ne? Tatínek Adama Bernaua z Návštěvníků.

Zároveň výbornej saxofonista; spolu jsme kdysi založili kapelu Cella, kterou mám dodnes. No a jednou bylo letadlo plný, personál jako obvykle oznamoval, že je mezi námi pro větší bezpečnost letu ozbrojený příslušník, aby stroj náhodou někdo neunesl, a jak tohle hlášení Evžen slyšel, okamžitě vstal a uklonil se na všechny strany, takže lidi mysleli, že právě on je tím jejich ozbrojeným příslušníkem –

TRUMPETA S KYTAROU. „Až do roku 1985 jsem často hrával se Zdeňkem Sarkou Dvořákem. S ním jsem byl i na Kubě, kde se stal průšvih.“

vyžral originálovi slávu, ten musel bejt nasranej! S Evženem byla neskutečná sranda...

A co ta vážná nemoc, o které ses zmínil?

Nepřijel jsi s nápadem, že začneme dětstvím? Ale můžeme mluvit o čemkoli, mně to nevadí – tohle bylo taky v sedmdesátých letech, kdy už jsem hrál dávno v Točru... Ty víš, co je TOČR, že jo?

Taneční orchestr Československého rozhlasu – tehdy elitní kapela.

Jednou jsem byl chrtavej a za každou cenu chtěl odjet s Točrem na túru, ačkoli jsem měl chřipku, a moje plíce odešly – dostal jsem sarkoidózu a ve špitále v Kateřinské ulici si poležel půl roku.

Vedle mě to tam kapalo jedno za druhým; bába došla s pomeranči k posteli, a neměla je komu dát, protože manžel už byl mrtvej, a tak se jí pomeranče vysypaly a padaly dolů po schodech, to si pamatuju jako dneska.

BIŘMOVÁNÍ. Zdánlivý neznaboh Laco Dėczi pochází z katolické rodiny, v dětství ministroval a dodnes občas zajde do kostela.

Jednou za mnou přišli Dědek Krýsl s Milanem Ulrichem, dva skvělí saxofonisti – normálně si sedli a říkají klukovi, co tam ležel se mnou: „Proč očumuješ? Tady máš prachy, táhni pro dvě flašky vína a nějaký chlebičky, zbytek peněz si nech!“

Když to kluk donesl, vytáhli ti dva karty a vůbec si mě nevšíмали, tak po chvíli říkám: „Co je?“

Oni nic, pořád jen karbanili o prachy, když dohráli, tak zase odešli, a až mnohem později mi Dědek Krýsl přiznal, jak doktoři tvrdili, že za měsíc natáhnu brka, a oni byli úplně hotoví s nervama, ale nechtěli to dát najevo – takoví frajeři! Mastili karty!

Opravdu hrozilo, že umřeš?

Jo, ale postaral se o mě životní kamarád, docent Petr Bartůněk, který pak popsal v lékařských knihách případ naprosto výjimečného pacienta, který přežil sarkoidózu plic a dneska hraje na trumpetu – nikdo nechápal, jak to je možný.

Byl jsem tehdy slabej jako moucha, opuchlej a dost se dusil, ale vzpomínám i na srandu: nejdýl ze všech vedle mě leželi dva chlapi, jeden komunista zasranej, předseda kdovíčeho, co furt četl Rudé právo, a potom nějakej Pohl – profesionální špitálník s tenkýma plicema, prostě nemocniční člověk.

Na římse vždycky přistáli holubi, žebrali žrádlo, a Pohl vyhrožuje: „Já vám dám – my tady zdechneme, a vy budete žít, svině? To ne!“

Užmoulal z chleba kuličku, do ní nacpal prednison, hodil to holubovi a pak se radoval: „Ten hnědej už tu tejden nebyl, asi je v prdeli!“ Nakonec ale holub přiletěl a Pohl nadával: „Kurva, nezabralo to...“

Občas nám lékaři přes papulu vrazili dlouhou tyč až do plic, no hnus, půl dne tě to pak bolelo, a když na tuhle proceduru měl jít poprvé i komunista, my s Pohlem jsme tu hrůzu ještě přeháněli, chtěli jsme ho vystrašit – Pohl před spaním vyprávěl, jak to jen málokdo přežije, a komunistu tam ráno vedli jako na popravu.

Když se úplně hotovej vrátil na pokoj, Pohl vzal to jeho Rudý právo, položil mu ho na ksicht a říká: „Tak, a teď si čti, ty čuráku...“ To byla figurka!

Nakonec ses uzdravil?

Nějak se to zlepšovalo, a když jsem viděl, jak vedle mě ostatní pacienti kapou, po půlroce jsem se zvedl a šel domů. Celou cestu z Kateřinské na Jižní Město pěšky – tak jsem se radoval z toho, že žiju.

.....
Něco tady není v pořádku.

Laco se přestal smát, a když ukončí vyprávění o nemocných plicích, rozkašle se.

A jo – něco tady smrdí.

„Pojďme ze zahrady dovnitř,“ odplivne si, „sousedovi mrdá v hlavě.“

Laco má sousedy dva – napravo bydlí s rodinou automechanik John, který nádherně rekonstruuje veterány a tipuje, že jednou černoch zakopne o stromek, a nalevo jakýsi Joseph, který právě začal pálit dva metry od Lacova pozemku kus gumy.

„Má štěstí,“ nadává Laco, „že jsem ho ještě nezbil – já se bojím, že bych ho zabil. Celej den tu strašně nahlas pouští příšernou muziku, pálí hnusy, v noci nám svítí do oken... Jemu prdlo v bedně, kamaráde.“

V domě nabízí houbovou polévku a raduje se, že mi chutná.

„Tu jsem vařil na ohni – v kuchyni nesmím, to by mě čistotná Moon zničila. Ona moje polívky ani nechce žrát, protože tam dávám všechno možný, ale přitom je dobrá, ne? Nalož si, kolik chceš... A neboj, ve sklepě mám slivovice dost; zásobenej jsem od kamarádů, tuhle mi dal na Moravě frajer Lupečka – pak mám taky od Bolka Polívky, ale od Lupečky je lepší... Lupečka je figurka, můj kamarád, a víno strašně ovládá. Jednou říká, pojď, jdeme se nažrat, tak jsme šli k Vietnamcům a Lupečka na ně: Jaké máte víno? Čekal, že řeknou bílé nebo červené, rozumíš, ale Vietnavec odpověděl jenom: Máme... To je nejvíc! Rupečku z toho málem trefil šlak a já objednal dvakrát Máme.“

Kdy jsi naposledy pil?

Čtyři roky nepiju – naposledy jsem se ožral s Karlem Rodenem, když tady byl na návštěvě.

A proč jsi potom přestal?

Po chlastu se mi blbě hrálo – já ti zvládl klidně i patnáct espressi denně.

Počkej, my se nebavíme o alkoholu?

Přestal jsem s tím i tamtím – na kafi jsem byl závislej, ale jak! To si dáš jedno espresso, rozjedeš se, pořád jedeš, a potom máš deprese, jako bys žral kokain.

To ti řekl nějaký psycholog?

Na psychology, na ty já nedám. Co to je? Podle mě je psycholog normální kokot – já bych chtěl vidět toho psychologa, který přijde domů a tam mu dva černoši prcaj manželku, jak si to sám sobě vysvětlí; sedne si před zrcadlo a řekne: „Vždyť on byl nejspíš jenom na krajíčku...“ A pak to takhle vysvětluje lidem za peníze: „Teď mi dej tisíc dolarů!“

Laco, spousta lidí má objektivní psychické problémy.

Každý má deprese, ale když ti někdo bude prcat manželku, musíš si poradit sám.

Někteří si neporadí, a nakonec páchají sebevraždy.

Bůh ví, jak to je. Jeden můj kamarád spáchal sebevraždu, Monk se jmenoval, takovej dvoumetrovej frajer, vypadal jako Ronald Reagan a byl to vietnamskej veterán tady z East Havenu.

Jako osmnáctiletého kluka ho vzali na vojnu, protože tohle je typická Amerika – když ti je dvacet let, nesmíš ještě chlastat v baru, ale zahynout můžeš.

On v dětství závodně střílel, takže ho vzali jako snipera, k tomu ještě tři jeho místní kámoše, dali je dohromady a byla z toho story

ŽIVOTNÍ DOBRODRUŽSTVÍ. *Ve druhé půlce osmdesátých let se Laco Déczi zabydlí v New Yorku: „Dnes už tam nejezdím, pokud nemusím na kšeft.“*

jako svině. Monka jednou vysadila helikoptéra uprostřed noci na vysoký strom v džungli, o půl kilometru dál tábořili komunisti, Monk číhal celou noc, a když nad ránem vyšel ze stanu pojebanej hočiminec, tak ho odpráskl do hlavy a do krku – a hočiminec byl plomboš.

Vietnamci začali hledat, chodili i přímo pod tím stromem, a on mi později říkal: „Celej ten strom jsem vosral od strachu, kamaráde.“

V noci ho zas helikoptéra osvobodila, dostal vyznamenání a poslali ho na deset dní domů. Monk řekl, že chce, aby jeli taky ti jeho kamarádi, tak dobře, dostali svolení, přiletěli, zašli sem do baru, a tam jim nechtěli nalít, že jim není jednadvacet.

Takže hned: „Fuck you, pojd' si to zkusit do Vietnamu, chodit tam přes rýžový pole s minama, ty hovado zfakované šitama!“ Vyhodili barmana, začali si nalívat sami, bylo dusno, došli policajti, nejdřív dostali přes držku, takže zavolali posily, a pak se teprve povedlo Monkovu partu zatknout, jenomže Monk se nedal: „Co vlastně chcete? My se za pět dní vracíme do Vietnamu, pojd'te si to vyměnit...“ No policajti vůbec nevěděli, co s nima, sklaplo jim! Monk byl můj obrovskej kamarád.

A později spáchal sebevraždu?

Jo. On pak vedl hospodu společně s jedním debilem, co za ni měl platit daně, ale dával si ty prachy do kapsy, což byl první průser...

Potom se mu taky narodila dcera se srdeční vadou, musela na jednu operaci, na druhou, stálo to strašně peněz, tak jsme pro ni hráli benefiční koncert, na ktorej přišla spousta lidí, většinou chudých, ale když potom přivazovali na balonky peníze, tak minimálně dvacetidolarovky, ale často i stovky, což jsem koukal jako blázen, ale dělali to, protože měli Monka rádi; tím pádem jeho dcera mohla jít na třetí operaci, ale nakonec mu doma stejně zemřela, už jí nebylo pomoci...

Takže tohle byl Monk – měl rodinu, barák s hospodou, a teď najednou dcera umřela, manželka utekla, aby se zbavila těch průserů a depresí, prostě se na něj vysrala a zůstal sám – navíc jak ten jeho společník neplatil daně, přišli exekutoři a vyhodili ho z baráku, takže pak bylo ve zdejších novinách na první stránce: „Hrdina s metálem z Vietnamu sedí na ulici před svým bývalým barákem jako homeless.“

Byla devadesátá léta, Monk bydlel v pronajaté garáži a jednou zavolal, ať se stavím, že chystá party. Vytáhl před garáž dvě ledničky narvané žrádlem, myslel si, že přijdou lidi, ale jak už neměl hospodu, tak se na něj všichni vybodli – já říkám: „To jsou svině, co?“ Ale on: „V pohodě, neřeším to, buď v klidu.“

Tak jsem aspoň slíbil, že ho vezmu do Prahy, protože „tam si najdeš novou buchtu, furt vypadáš bezvadně“, on přikývl, že to je dobrej nápad, a pět dnů nato se zastřelil – padesátiletý, silnej chlap.

No vidíš. Kdyby si zašel k odborníkovi, třeba by se to nestalo.

Nesmysl – on by nikdy nic nedal najevo; celou dobu hrál takový divadlo, že jsem ani já nepoznal, jak úplně je v prdeli... A dneska mi na tom připadá ze všeho nejzajímavější, jak se nikdo nestaral o to, že je hrdina z Vietnamu – takhle to v životě chodí.

Například já kdysi vyhrál nátrubek Louise Armstronga ve velké soutěži v Lucerně, ale absolutně to neprožívám, nikde se tím nechlubím a ani nevím, kde ho mám...

Protože koho to zajímá?

Třeba mě to zajímá.

Ani tebe ne, vůbec nikoho... A pojď, dáme si ještě druhej chod, mám tady výborný pečený kuřátko.

.....

Pouštíme si nahlas jazz, takže se synáček definitivně vzbudil a zvědavě pozoruje Lacovo nahé břicho. „To není tlustej pupek, Bárte,“ říká mu ten zvláštní strejda, „schválně mě klepni,“ takže mu dá Bartoloměj pěstí a sykne „jauvajš“, protože tohle břicho je jako z kamene.

„To je z hraní na trumpetu,“ vysvětluje Laco a pak začne z nejasných důvodů říkat mému synovi velvychcanče. „Vezmeme tě tady do dollar storu a nakoupíme zboží, velvychcanče, jo? To je úplně nejlepší obchod, protože tam všechno koupíš za dolar, a to ti úplně stačí – někteří blázní kupujou dětem takový ty autíčka za tisíc dolarů, ale to jsou nesmysly – dítě si s tím párkrát zahraje a pak to stejně skončí někde na smetí...“

Bárt o této myšlence mlčky přemýšlí, pak se svalí na sedačku, že by zase spal, ale ne, nepůjde to. Z reprobeden troubí příšerně hlasitě Clifford Brown a Laco se ho euforicky snaží překřičet: „To byl génius, ty vole! Mrňavej frajer, co se zabil, když mu bylo pětadvacet let, ale v muzice nasadil laťku tak vysoko, že to už nikdo nepřekonal!“

.....

Je deset hodin večer – nejsi unavenej?

Ne... Znáš Chrise de Pina? To je tady náš soused a největší kámoš, výbornej harmonikář a další figurka. Jednou jsem ho vzal do Čech na túru, ale odehráli jsme jen deset kšeftů a on už říká: „Kluci, udělejme si aspoň tři dny pauzu, jsem unavenej.“

A ty jsi neměl slitování?

Řekl jsem mu, že právě kvůli tomuhle Američani ten Vietnam nakonec nezvládli: „Protože tam byli čuráci jako ty – odpočívali, zatímco šikmooký si pauzu nedali, vykopali tunel a porazili je...“

Ale pak jsem se trochu uklidnil a uznal, že má pravdu: „Vlastně dobrý nápad, Chrisi,“ takže si oddychl, jenže já musel ještě něco dodat: „Jen teda zaplatíš ty tři noci v hotelu, zavoláš do klubů, že všechno rušíš, a zbytku kapely vyplatíš gáži – hotovo.“ Pak bylo ti-cho, ale jinak ho mám rád, je to můj životní kamarád a stará kurva... Slyšíš, co za muziku hraje teď?

Pěkněj saxofon.

Jo, to je starej kvartet Johna Coltrana, bohužel z nich žije jenom bubeník McCoy Tyner, ten je starej jako já. Všimni si, jak přesně dodržujou harmonické zákony – krása, ne?

Upřímně řečeno moc se v tom nevyznám.

No ale že je Coltrane taková dokonalost, až to je úplně v prdeli, to přece musíš uznat i ty!

Krása to je, uznávám, ale teď už bych se rád vrátil k tvému dětství.

Můžeme, všechno můžeme. Klidně ti řeknu celou historii o tom, jak jsem došel do Ameriky, protože to bylo ďábelský, dostali jsme se sem dokonce i se psem...

Laco! To ti bylo skoro padesát, já chtěl mluvit třeba o válce!

Aha. Ale to jsem byl fakan a věděl hovno; malý parchanty to nezajímá.

BLONDÁČEK NA ROMSKÉ MUZICE. „Tato fotka budiž důkazem, že mě hudba zajímala už roku 1942.“

Jaká je tvoje nejstarší vzpomínka?

Nevím. V životě zažíváš tolik věcí, že ti ty staré vždycky nakonec vypadnou – ale můžu ti říct vzpomínku na první koncert, chceš? Hráli jsme v jedné kavárně na Petržalce, kde jsou dneska všelijaká obchodní centra, takové ty skleníky, kde si píce nakupují kozačky, hodinky a voňavky, znáš to? Před pódiem seděli dva dědkové a dvě báby, asi od nás čekali tango, nevím, ale my hráli bebop, tehdy moderní muziku. Jeden dědek za náma přes pauzu došel a povídá: „Chlapci, vyserte sa na to jiu-jitsu.“ My ho odpálkovali, že je kokot vyjebaný, ale dneska jsem rád, že to řekl, protože to je taková sranda!

Vydělali jste si něco?

Spíš hovno. Druhý kšeft se mnou hrál basista Mulica, kterého potom zavřeli – on byl strašná korba a rval se v hospodě. Když ho nasral policajt, tak ho v parku vysvlékl donaha a vyvázal vysoko na strom; dole mu dokonce složil šaty do komínku, tak ho zašili asi na rok.

Ale ještě o něco dřív jsme s Mulicou hráli a na zkoušku přišla taková osmnáctka, že s náma bude zpívat – tak zpívala, měla černou klotovou blůzku, lesklou jako hovado, o pauze ji Mulica vzal do parku, a když mezi nima bylo po všem, nastříkal jí mrdinu na záda takovým stylem, že se tam pak stříbrně leskla jako čínský znaky – já celou druhou půlku koncertu troubil, koukal na to a říkám: „Mulica, tys jí tam udělal Mao Ce-tunga...“ To byly zážitky, to byly věci!

Tušíš, jak jsi přišel k příjmení Déczi?

Ne. Každěj se nějak jmenuje, takže to máš jedno. Tady v New Havenu učil na hudební škole černej pianista, tvářil se jako strašně důležitéj, i když hrál z prdele, no a ten se jmenoval Brown, chápeš to?

Nejsem si jistej.

Ty nechápeš, jakěj je rozdíl mezi geniálním Cliffordem Brownem a tímhle důležitým panem profesorem – kokotem normálním?! Mimochodem tomu dokonalýmu Brownovi říkali muzikanti předzdvívkou Brownie, což od nich byla taková srandička, protože tak se tady v Americe říká buzerantům...

Pořád nevím, jestli chápou...

... no že mají hnědý kokoty přece!

To jo, to jsem pochopil.

Tak o co jde?

Hele, nebyli ve tvé rodině náhodou nějakí Romové?

Kdekdě říká, že tam něco je, ale nevím – lidi se stejně promrdávají jako psi, takže to máš fuk...

Ale jak ses mě prve ptal na válku, tak jsem si na něco přece jen vzpomněl: fotrův kamarád byl generál Žingor, kterého komunisti zametli do prdele, a když zmizli i oni, stejně o něm nikdo nemluvil; to je vždycky tak. Přitom Žingor býval frajer – Němci poslali slovenskou armádu proti partyzánům do Banské Bystrice, ale on celou tu

U „BABKY“. Laco Déczi roku 1996 v bratislavském bytě své matky Emílie. Byla hubatá jako on, dožila se skoro stovky.

divizi odtáhl do hor, vysral se na Němce a bojoval proti nim. A komunisti ho v padesátých letech oběsili, protože chtěli ukázat světu, že jenom oni bojovali proti Hitlerovi, nikdo jiný. Byly to svině odporný, kamaráde – a dneska jsou tihle kokoti v českém parlamentu.

Vadili ti vždycky?

Celý život k nim cítím nenávisť. I moji rodiče a všichni známí to tak měli: nenávisť.

Byli tví rodiče katolíci?

Jasně, já taky – chodil jsem do kostela, šlapal tam varhany, občas dokonce i ministroval u salesiánů. Hrával jsem tehdy hokej, a když chtělo ministrovat víc frajerů, než jich farář potřeboval, tak jsme se v zákristii porvali, a to víš, já vyhrál. Byl jsem nadupanej hokejista ze Slovanu Bratislava, tak jsem dal ostatním po rypáku, hodil na sebe hábit a šel se modlit – to byla čest.

Chodíval jsi někdy taky ke zpovědi?

Byl jsem jenom jednou, protože pak mi došlo, že si nepamatuju, co jsem všechno provedl – takže co si tam budeš vymejšlet, abys byl aspoň trošku vinnej?

Je dávno po půlnoci, Laco si ještě pustí do beden starého Horace Silvera, ale mně se zavírají oči.

Chvilí mě láká: „Měl bys to slyšet, šlapalo mu to jako sto kurev! Vždycky jsem chtěl hrát v jeho kapele, protože to byl bebop, rozumíš, pravej jazz, ale zůstalo to nesplněným snem – Horace Silver nedávno zemřel na alzheimera...“

Odcházím si dát na verandu výjimečnou cigaretu, protože v Lacově přítomnosti se kouřit nesmí, ten to nenávidí; slyším, jak mi zevnitř ještě vysvětluje: „On ten Horace nakonec ani nevěděl, jak se jmenuje, ale frajer to byl neskutečnej,“ a v nedalekém lese vidím desítky nehybných světýlek.

Jsou to kojotí oči.

DEN DRUHÝ

TELEVIZE JE JED • JÁ ŽÁDNÝ DĚTI NEMÁM! • MILÁČKU,
JAK SES VYSPALA? • FALEŠ! TOHLE JE FALEŠ! • BABIČKA,
KOMU JE DNES DOBRE? • AMERIKA ZAČÍNÁ JÍT DO HÁJE
• VYCPEME JÍ BŘICHO DROGAMA

Chvilí spím se synem nahoře v patře, ale opravdu jen chvíli – v šest ráno už zespoda zní trumpeta, Laco se rozehrává. „Ty si dáš kafe, že jo?“ vítá nás, „a pro Bárta mám pravý kokosový mlíko, to je dobrota!“

Bartoloměj zatím pořád ještě netuší, s kým že má tu čest, a poprosí, nemohl-li by si v televizi pustit pohádku, načež Laco málem upustí trumpetu a naprosto vážně se na mě zadívá: „Hele, pojebanú televizi klukovi nepouštěj, to je jed, na pohádky se může vysrat – pohádky teď začnou venku. Za chvíli přijdou žebrat veverka a ty je budeš, Bárte, krmit, to budou ty pravý pohádky; uvidíš, že nejdřív přijde Emil se ségrou!“

Nevymýšlí si – veverka skáčou skutečně až na verandu a Bartoloměj jim hází kusy chleba.

Laco scénu spokojeně pozoruje, ale ze setrvačnosti na mě nepřestává naléhat: „Na televizi a počítačový hry bys měl kluka hlídat, kamaráde, protože až si na ně navykne, tak ho ztratíš, přestane s tebou mluvit; to začíná po troškách. Když bylo mýmu Džingimu čtrnáct, přestal plavat, vykašlal se na muziku, nechodil ani ven, to je strašný! Pak tady přece jen uspořádal party, ale oni ti tam seděli u ohně, vůbec se nebavili a v rukách měli telefony – já když vidím, jak choděj po ulici lidi s těma telefonama, tak bych je zabil, já to nesnáším, vždyť oni nic nevidí – tak buď opatrněj.“

Bartoloměj teď už krmí ptáky, mezi vrabci přistál i překrásný modrý bluebird – salašník.

„Drob jim klidně větší kusy,“ pobízí ho Laco, „my doma chleba vůbec nežereme, kupujeme ho jenom pro ptáky – osmdesát centů stojí balík, a chutná strašně, ale nevadí, protože z chleba se ženským udělá nadkundek, což nechceš.“

Tipuju, že slovo nadkundek slyší Bartoloměj prvně v životě – pro tyto češtinářské klenoty je třeba zaletět do East Havenu.

Na Vítězný únor roku 1948 už si vzpomínáš? To ti bylo skoro deset let...

Jo, ale o politice jsem věděl hovno – hrál jsem hokej a nezajímalo mě to vůbec. Například noviny jsem nečetl nikdy, tehdy ani dnes.

Občas jsem se teda podíval do časopisu Melodie, když psali něco o jazzu, ale do novin nikdy, ani v Americe, nezajímá mě to – já se začnu zajímat o noviny, až tam bude napsáno, co se stane.

Jak to myslíš?

Až napíšou, že tady v Connecticutu spadne letadlo, tak tam zajedu dvě hodiny předem a podívám se, jak bude padat, ale jinak nic – jinak jsou tam pro mě kokotiny... Hele, podívej na toho svýho kluka, jak skotačí se zvířatama!

Jo. Vypadá šťastně.

Takhle má vypadat parchant, to je správněj život; potulky a správný řeči, to ti přeju!

Já to měl s Džingim – když mu bylo sedm let, tak měl řeči, že si to neodvedeš představit.

Šli jsme tady na beach, sedíme na skále, koukáme do blba, i když on jinak plave neuvěřitelně dobře, a najednou přijde vyžraná stokolová masařka s hruškovitou hlavou, sedne si k nám, funí, a Džingi začne mluvit tak, aby to slyšela: „Tatínku, já se strašně bojím!“